

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS ZONOOSEISTA ANNETUN MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

TIIVISTELMÄ

Zoonooseista annettua maa- ja metsätalousministeriön asetusta (316/2021) ehdotetaan muutettavaksi. Valtion aluehallintouudistuksen myötä aluehallintovirastojen eläinten terveyttä ja hyvinvointia ja elintarvikkeita koskevat tehtävät siirretään Ruokavirastoon. Zoonooseista annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus muutettaisiin vastaamaan uutta valtionhallinnon rakennetta.

Lisäksi asetukseen tehtäisiin joitakin tarpeellisia selvennyksiä ja muutoksia.

Asetukseen selvennettäisiin, että salmonellavalvonnan piirissä ovat myös ne siipikarjan pitopaikat, joissa toteutetaan useita eri toimintamuotoja tai tuotantovaiheita.

Käytännön tarpeista johtuen ehdotetaan, että nautojen tai sikojen salmonellatapauksessa olisi perustellusta syystä mahdollista myöntää poikkeuslupa eläinten siirtoihin sellaisten pitopaikkojen välillä, joissa epäillään tai esiintyy salmonellatartuntaa.

Kanojen tai kalkkunoiden pitopaikkaa koskevan salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehdyn päätöksen voimassaoloa koskevaan pykälään selvennettäisiin, että munat, joihin salmonellatartunta voinut levitä, olisi hävitettävä hautomosta ennen kuin salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehty päätös voitaisiin kumota.

Lisäksi asetukseen tehtäisiin muita pienempiä selvennyksiä sekä lainsäädäntöviittauksen ajantasaistus.

SAMMANDRAG

Det föreslås att jord- och skogsbruksministeriets förordning om zoonoser (316/2021) ändras. I och med reformen av statens regionförvaltning överförs regionförvaltningsverkens uppgifter som gäller djurs hälsa och välbefinnande samt livsmedel till Livsmedelsverket. Det föreslås att jord- och skogsbruksministeriets förordning om zoonoser ändras så att den motsvarar statsförvaltningens nya struktur.

Dessutom görs vissa nödvändiga förtydliganden och ändringar i förordningen.

I förordningen förtydligas det att salmonellaövervakningen också omfattar de djurhållningsplatser för fjäderfä där flera olika verksamhetsformer eller produktionsfaser genomförs.

På grund av praktiska skäl föreslås det att det i fråga om salmonella hos nöt och svin ska vara möjligt att av grundad anledning bevilja dispens för att förflytta djur mellan sådana anläggningar där salmonellasmitta misstänks eller förekommer.

I paragrafen om giltighetstiden för sådana beslut för att förhindra spridning av en salmonellasmitta som gäller anläggningar för höns eller kalkoner förtydligas att ägg till vilka salmonellasmitta kan ha spridits ska bortskaffas från kläckeriet innan beslutet för att förhindra spridning av salmonellasmitta kan upphävas.

Dessutom görs det några mindre förtydliganden i förordningen och en uppdatering av en lagstiftningshänvisning.

TAUSTA JA LAINSÄÄDÄNTÖ

Petteri Orpon hallituksen ohjelman *Vahva ja välittävä Suomi* kohdan ”3.2 Valtion aluehallinto” mukaan valtion aluehallinto uudistetaan. Osana aluehallinnon uudistusta perustetaan Lupa- ja valvontavirasto ja elinvoimakeskustoja.

Eduskunta hyväksyi 27.6.2025 aluehallintouudistuksesta annetun hallituksen esityksen valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025). Esityksen mukaan aluehallintovirastojen tehtävät siirretään suurelta osin Lupa- ja valvontavirastoon, mutta eläinten terveyttä ja hyvinvointia ja elintarvikkeita koskevat tehtävät siirretään Ruokavirastoon. Eläintautilakiin (76/2021) on tehty lailla 631/2025 ja elintarvikelakiin (297/2021) lailla 628/2025 muutokset, joilla laeista poistetaan maininnat aluehallintovirastoista ja joilla aluehallintovirastoille kuuluneet eläintautilain ja elintarvikelain mukaiset tehtävät siirretään Ruokavirastolle. Muutokset tulevat voimaan 1.1.2026.

Zoonooseista annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (316/2021), jäljempänä *MMM:n zoonoosiasetus*, tuli voimaan 21.4.2021. Voimassaoloaikana on noussut esiin joitakin muutostarpeita, jotka tehtäisiin asetukseen tässä yhteydessä.

NYKYTILA, KESKEISET EHDOTUKSET JA PÄÄASIALLISET VAIKUTUKSET

MMM:n zoonoosiasetuksessa säädetään nautojen, sikojen, kanojen ja kalkkunoiden salmonellavalvonnasta, salmonellan valvonnasta elintarvikehuoneistoissa, broilereiden kampylobakteerivalvonnasta sekä STEC (shigatoksiinia tuottava *Escherichia coli*) -bakteerin seurannasta naudoilla. Lisäksi MMM:n zoonoosiasetuksella annetaan Euroopan unionin (EU) TSE-tauteja (tarttavat spongiformiset enkefalopatiat) koskevaa lainsäädäntöä täydentäviä kansallisia säännöksiä.

Voimassa olevassa MMM:n zoonoosiasetuksessa säädetään tehtäviä aluehallintovirastoille. MMM:n zoonoosiasetukseen ehdotetaan tehtävän aluehallintouudistuksen vaatimat muutokset eli aluehallintovirastoille kuuluneet tehtävät siirrettäisiin Ruokaviraston tehtäviksi.

Voimassa olevan asetuksen muotoilu on voinut aiheuttaa epäselvyyttä salmonellavalvonnan toteuttamisesta yhdistelmätoimintaa harjoittavissa siipikarjan pitopaikoissa. Asetukseen ehdotetaan selvennyksiä, jotta salmonellavalvonnan piiriin kuuluva pitopaikka ei jäisi erheellisesti valvonnan ulkopuolelle.

Ehdotetaan, että asetukseen tehtäisiin muutos, jolla mahdollistettaisiin nautojen tai sikojen siirto sellaisten pitopaikkojen välillä, joissa epäillään tai on todettu salmonellatartunta. Muutoksella ratkaistaisiin käytännön ongelmia tilanteessa, jossa salmonellatartunta on todettu useammassa pitopaikassa ja monivaihekasvatuksesta johtuen eläinten siirto olisi tarpeellista pitopaikkojen välillä.

Kanojen tai kalkkunoiden pitopaikkaa koskevan salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehdyn päätöksen voimassaoloa koskevaan pykälään selvennettäisiin, että munat, joihin salmonellatartunta on voinut levitä, olisi hävitettävä hautomosta ennen kuin hautomoon kohdistettu salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehty päätös voitaisiin kumota.

Lisäksi asetukseen tehtäisiin muita tarpeellisia selvennyksiä ja muutoksia.

VALMISTELU

Asetus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä.

Asetusehdotus oli lausunnolla 5.6.–10.8.2025. Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: Ahvenanmaan maakunnan hallitus, aluehallintovirastot, Elintarviketeollisuusliitto ry, Eläinlääkärihygieenikojen yhdistys ry, Eläinten terveys ETT ry, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Liha-keskusliitto ry, Luonnonvarakeskus, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Ruokavirasto, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Eläinlääkäriliitto SELL ry, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Siipikarjaliitto ry, Suomen Sikayrittäjät ry, Suomen Teurastamoyrittäjät ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f., Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja Ympäristöterveyden Asiantuntijat ry.

LAUSUNTOPALAUTE

Asetusehdotukseen saatiin lausunto seuraavilta tahoilta: Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Dan-Hatch Finland Oy, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Ruokavirasto, Suomen Eläinlääkäriliitto SELL ry, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. ja Ympäristöterveyden Asiantuntijat ry.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja Luonnonvarakeskus ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa asetusehdotukseen. Suomen Kuntaliitto ry ilmoitti, ettei anna asiasta lausuntoa. Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta ja Ympäristöterveyden Asiantuntijat ry totesivat lausunnoissaan, ettei niillä ole huomautettavaa asetusehdotukseen.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus totesi lausunnossaan, että valtion aluehallintouudistus ei vaikuta Ahvenanmaan viranomaisten organisaatioon eikä siihen, kuka hoitaa tehtävät Ahvenanmaalla. Sitä myöskään MMM:n zoonoosiasetuksen ehdotettu muutos ei aiheuta muutoksia Ahvenanmaalla. Itsehallintolain (1144/1991) 30 §:n 9 kohdan ja blankettiasetuksen (2023:133) 2 §:n 2 momentin mukaan tehtävien hoidosta vastaa maakunnan hallitus. Vaikka Ahvenanmaalla ei tapahdu käytännön muutoksia, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen mukaan MMM:n zoonoosiasetus aiheuttaa epäselvyyttä, koska siitä ei käy ilmi, mikä viranomainen on vastuussa tehtävien hoidosta Ahvenanmaalla. Ahvenanmaan maakuntahallituksen mukaan lainsäädännön tulisi olla helposti sovellettavissa koko maassa, ei vain valtakunnan alueella.

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ehdotusta lisätä asetukseen viranomaiset, jotka hoitavat tehtävät Ahvenanmaalla, ei voitu huomioida. Itsehallintolain mukaan elintarvikelainsäädäntö on maakunnan lainsäädäntövallassa. Lainsäädäntövalta kotieläinten tarttuvista taudeista on valtakunnalla, mutta itsehallintolain mukaan tehtävien hoidosta huolehtii maakunnassa maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa määrätty viranomainen. Valtakunnan lainsäädännössä ei voi määritellä viranomaisten toimivaltasuhteita maakunnassa, vaan tarkentavat säännökset on annettava maakunnan lainsäädännössä.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. piti asetusehdotusta tarkoituksenmukaisena. SLC toi esiin, että sujuva tiedonkulku tuottajille on tärkeää, myös ruotsiksi. Ohjeiden ja viranomaispäätösten tulisi olla selkeitä ja kaksikielisiä, jotta toimenpiteet voidaan toteuttaa tiloilla nopeasti ja oikein.

Ruokavirasto kannatti asetukseen ehdotettuja muutoksia. Ruokavirasto ehdotti lausunnossaan myös joitakin muita muutoksia.

Ruokavirasto totesi lausunnossaan, että voimassa olevan MMM:n zoonoosiasetuksen 3 §:n 3 momentissa ei ole huomioitu sellaisia pitopaikkoja, joissa toteutetaan useita eri toimintamuotoja tai tuotantovaiheita. Tämä voi johtaa tulkintaan, että näissä pitopaikoissa ei tulisi noudattaa salmonellavalvontaohjelmaa. Tulkinta on virheellinen, sillä myös pienimuotoinen toiminta kuuluu salmonellavalvonnan piiriin. Ruokavirasto ehdotti momentin muuttamista siten, että momentin viittaus pitopaikkaan vaihdetaan viittauksiksi toimintamuotoihin ja tuotantovaiheisiin. Ehdotus huomioitiin ja asetus-ehdotukseen lisättiin 3 §:n 3 momentin muutos.

Itä-Suomen aluehallintovirasto ehdotti lausunnossaan voimassa olevan MMM:n zoonoosiasetuksen 4 §:n muuttamista. Pykälässä säädetään toimijalle velvollisuus ilmoittaa uusien lintujen ottamisesta pitopaikkaan. Itä-Suomen aluehallintovirasto ehdottaa, että pykälää muutettaisiin siten, että toimijan olisi ilmoitettava lintujen lisäksi myös pienimuotoiseen yhdistelmätoimintaan otettavista siitosmunista. Pienimuotoista toimintaa saatetaan harjoittaa siten, että pitopaikkaan ei vastaanoteta lintuja vaan siitosmunia. Voimassa olevan asetuksen muotoilusta voi tulla käsitys, että toimijan ei tarvitse tehdä ilmoitusta uusien lintujen ottamisesta pitopaikkaan, koska linnut tulevat siitosmunina. Käytännössä on ollut tilanne, että pitopaikasta on myyty kananmunia kuluttajille ilman että pitopaikkaan on koskaan tehty salmonellavalvontaan kuuluvaa viranomaistarkastusta.

Myös Ruokavirasto ehdotti lausunnossaan voimassa olevan MMM:n zoonoosiasetuksen 4 §:n muuttamista, jottei syntyisi tilannetta, että yhdistelmätoimintaa harjoittava pitopaikka jäisi viranomaisvalvonnan ulkopuolelle.

Ehdotukset huomioitiin ja asetusehdotukseen lisättiin 4 §:n 1 momentin muutos, jolla katetaan yhdistelmätoimijat.

Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto ry piti asetusmuutosta tarpeellisena aluehallintovirastojen tehtävien siirtyessä Ruokavirastolle. MMM:n zoonoosiasetuksen 5 §:ssä säädetään toimijan ilmoituksesta salmonellatartunnasta. Voimassa olevan asetuksen mukaan tartunnasta on ilmoitettava kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle. Asetusehdotuksen mukaan ilmoitus tulisi tehdä kunnaneläinlääkärille tai Ruokavirastolle. Liiton mielestä ilmoitus kunnaneläinlääkärille on välttämätön ja säännös tulisi muuttaa joko sellaiseksi, että toimija ilmoittaa tartunnasta kunnaneläinlääkärille ja Ruokavirastolle, tai sellaiseksi, että toimija ilmoittaa tartunnasta kunnaneläinlääkärille, joka puolestaan ilmoittaa asiasta Ruokavirastolle.

Ehdotusta ei huomioitu. MMM:n zoonoosiasetuksen 5 § on säädetty eläintautilain 11 §:n 2 momentin nojalla ja sillä täydennetään eläintautilain 19 §:ssä säädettyä toimijan ilmoitusvelvollisuutta. Toimijan taakka kasvaisi, jos hänelle tulisi velvollisuus ilmoittaa tartunnasta sekä kunnaneläinlääkärille että Ruokavirastolle. Eläintautilain 22 §:n mukaan kunnaneläinlääkärin on ilmoitettava vastaanottamistaan eläintauteja koskevista ilmoituksista Ruokavirastolle, eikä asiasta ole syytä säätää uudelleen MMM:n zoonoosiasetuksessa. Jos toimija ilmoittaisi salmonellatartunnasta kunnaneläinlääkärin sijaan Ruokavirastolle, Ruokavirasto välittäisi tiedon kunnaneläinlääkärille.

Itä-Suomen aluehallintovirasto ehdotti, että voimassa olevan MMM:n zoonoosiasetuksen 15 §, 19 §, 22 § ja 23 § muutettaisiin siten, että huomioitaisiin pienimuotoinen yhdistelmätoiminta, jossa samassa pitopaikassa on hautomo ja kanala tai kasvattamo. Voimassa olevassa asetuksessa ei ole määritelty pienimuotoista hautomoa. Lausunnon mukaan voimassa olevassa asetuksessa ei myöskään tunnisteta tilannetta, jossa eri toiminnot siitosmunien haudonnasta lihan tai munien kuluttajille

luovuttamiseen saakka tapahtuvat samassa pitopaikassa. Itä-Suomen aluehallintoviraston mukaan salmonellanäytteenotto olisi tärkeintä kohdistaa ketjun varhaisimpaan vaiheeseen eli hautomoon.

Voimassa olevan MMM:n zoonoosiasetuksen 15 §:ssä säädetään näytteenotosta hautomossa. Pykälän mukaan hautomossa otetaan tuotantoympäristönäytteitä toimijan laatiman kirjallisen, kunnan-eläinlääkärille tiedoksi toimitetun näytteenottosuunnitelman mukaisesti. Näytteenottotiheyden ja näytemäärän suunnittelussa on otettava huomioon hautomon tuotantokapasiteetti, rakenteet ja toimintatavat. Itä-Suomen aluehallintoviraston ehdotusta 15 §:n muuttamisesta ei huomioitu, sillä voimassa oleva pykälä jo mahdollistaa tuotannon koon huomioinnin.

Voimassa olevan MMM:n zoonoosiasetuksen 19 §:ssä säädetään pienimuotoista toimintaa koskevista helpotuksista. Pienimuotoisessa toiminnassa näytteenottotiheys riippuu pitopaikassa pidettävien lintujen yhteismäärästä tai tuotettavan siipikarjanlihan määrästä. Näytteenoton on katettava kaikki pitopaikassa näytteenottohetkenä olevat kanat ja kalkkunat. Itä-Suomen aluehallintoviraston ehdotusta 19 §:n muuttamisesta ei huomioitu, sillä voimassa oleva pykälä sisältää helpotetut näytteenottovaatimukset pienimuotoisille kanaloille, broileri- ja kalkkunakasvattamoille, emokasvattamoille, emokanaloille ja kasvatuskanaloille. Vaikka pitopaikassa harjoitettaisiin yhdistelmätoimintaa, koko tuotantoketju on sisällytettävä salmonellanäytteenottoon sen vaikuttavuuden takaamiseksi.

Voimassa olevan MMM:n zoonoosiasetuksen 22 §:ssä säädetään tarkastuksista muissa kanojen tai kalkkunoiden pitopaikoissa kuin emokanaloissa. Pykälän 1 momentin mukaan hautomossa tehdään viranomaistarkastus kerran vuodessa. Voimassa olevan MMM:n zoonoosiasetuksen 23 §:ssä säädetään pienimuotoisen toiminnan tarkastuksesta. Pykälän mukaan pienimuotoisissa kanaloissa, broileri- ja kalkkunakasvattamoissa, emokasvattamoissa, emokanaloissa ja kasvatuskanaloissa tehdään viranomaistarkastus joka toinen tai joka kolmas vuosi lintumäärästä riippuen. Tarkastustiheys näissä pitopaikoissa on siis harvempi kuin hautomoissa. Itä-Suomen aluehallintovirasto toteaa lausunnossaan, että salmonellanäytteenotto olisi tärkeintä kohdistaa ketjun varhaisimpaan vaiheeseen eli hautomoon. Voimassa oleva asetus mahdollistaa tämän.

DanHatch Finland Oy ehdotti lausunnossaan, että voimassa olevan MMM:n zoonoosiasetuksen 29 §:n 1 momentin 3 kohdasta poistetaan säännös, jonka mukaan salmonellatartunta- tai salmonellaepäilytapauksissa kanat ja kalkkunat on mahdollista teurastaa vain Suomessa sijaitsevassa teurastamossa. Lausunnon mukaan suomalaiset teurastamot eivät ota salmonellatartunnan saaneita lintuja teurastettaviksi kontaminaatoriskin ja lihojen tuotteistamisen takia. Tästä syystä linnut joudutaan lopettamaan. DanHatch Finland Oy:n mukaan olisi järkevämpää toimittaa linnut teurastettaviksi ulkomaille, jotta lihat päätyisivät turvallisesti käsiteltyinä elintarvikeketjuun.

Ehdotusta ei huomioitu. Elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (318/2021) 54 §:n mukaan salmonellatartuntaa kantava lintuerä on teurastettava erillään muun teurastuksen jälkeen. Elintarvikevalvonnasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (315/2021) 12 §:n mukaan teurastamossa toimivan virkaeläinlääkärin on määrättävä liha tai sitä sisältävät valmisteet kuumennettaviksi kauttaaltaan vähintään 70 °C:seen Suomessa sijaitsevassa lihavalmisteen valmistukseen hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa. Näiden säännösten tarkoitus on rajoittaa kontaminaatiota ja taata kuluttajien turvallisuus. MMM:n tiedossa on, että valitettavasti käytännössä teurastamotoimijat eivät ota lintuja vastaan, vaikka lainsäädäntö ei sitä estä.

Salmonellaa on vastustettu Suomessa kansallisesti vuosikymmeniä. Vastustuksen ansiosta salmonellaa esiintyy Suomessa huomattavasti vähemmän kuin EU:ssa keskimäärin. Suomen kansallinen salmonellavalvontaohjelma kattaa salmonellan kaikki serotyyppit, sillä kaikki serotyyppit ovat potentiaalisesti ihmiselle tautia aiheuttavia.

Suomen menestyksekkään salmonellatorjunnan ja salmonellan matalan esiintyvyyden johdosta Suomelle myönnettiin salmonellaerityistakuut ja -lisätakeet Suomen liittyessä Euroopan unioniin. Erityistakuut koskevat naudan-, sian- ja siipikarjanlihaa sekä kananmunia. Lisätakeet kattavat siipikarjan jalostusparvet, jalostus- ja tuotantopolven untuvikot, tuotantopolven munintakanat ja teuras-siipikarjan. Jos näitä elintarvikkeita tai eläimiä tuodaan Suomeen, niiltä edellytetään salmonellavapautta.

Erityistakuut ja lisätakeet perustuvat vastavuoroisuuteen. Suomessa noudatetaan tiukkaa salmonellavalvontaa, joten voimme edellyttää sitä myös meille tuotavilta linnuilta ja elintarvikkeilta. Vastavuoroisesti Suomi ei vie salmonellatartuntaa kantavia lintuja tai salmonellaa sisältäviä elintarvikkeita muihin maihin.

Itä-Suomen aluehallintovirasto ehdotti lausunnossaan, että asetusehdotuksen 32 §:n 4 momentista poistettaisiin mahdollisuus siirtää poikkeusluvalla eläimiä sellaiseen pitopaikkaan, jossa vasta epäillään salmonellatartuntaa. Lausunnon mukaan on mahdollista, että salmonellatartuntaa kantavia eläimiä siirrettäisiin pitopaikkaan, jossa salmonellaepäily osoittautui vääräksi eli pitopaikassa ei ollutkaan salmonellatartuntaa. Itä-Suomen aluehallintoviraston näkemys on, että asetuksella ei tulisi mahdollistaa salmonellan leviämistä terveisiin eläimiin.

Itä-Suomen aluehallintoviraston ehdotusta ei huomioitu. Eläinterveysviranomaisen voi myöntää poikkeusluvalla pitopaikasta vastaavan toimijan hakemuksesta. Poikkeuslupa on aina harkinnanvarainen. Eläintautilain 32 §:n 3 momentin mukaan poikkeuslupa on oltava perusteltu tarve eikä poikkeusluvalla saa aiheuttaa eläintaudin leviämisen vaaraa. Viranomaisen voi asettaa poikkeusluvassa salmonellan leviämisen estämiseksi tarpeellisia ehtoja. Viranomaisen ei tule myöntää poikkeuslupaa, jos se aiheuttaisi eläintaudin leviämisen vaaraa. MMM:n zoonoosiasetuksen 32 §:n muutosta ehdotetaan, sillä käytännössä on ollut tilanteita, joissa eläimiä olisi ollut tarpeen siirtää sellaisten pitopaikkojen välillä, joissa epäillään salmonellatartuntaa. Salmonellalöydöksen varmistamiseen tarvittavat laboratoriotutkimukset vaativat aina jonkin verran aikaa. Eläinten monivaihekasvatuksessa eläimiä on pakko saada siirrettyä tietyissä vaiheissa kasvatusta ja joskus tämä tarve voi osua vaiheeseen, jossa salmonellatartunta ei ole vielä varmistunut. Käytännössä joudutaan tasapainoilemaan pitopaikalle asetetuista rajoituksista aiheutuvien vahinkojen ja tartunnan mahdollisesta leviämisestä aiheutuvien vahinkojen välillä.

Suomen Eläinlääkäriliitto ry totesi luottavansa poikkeuslupia koskevan, asetusehdotuksen 32 §:n osalta siihen, että MMM ja Ruokavirasto ovat riittävällä tavalla arvioineet ehdotetun muutoksen vaikutuksen salmonellan leviämiskäsitteeseen. Liiton mielestä poikkeuslupien myöntämistä on tärkeää seurata lähivuosina, jottei poikkeusluvista muodostu yleistä tapaa, jolla vaarannetaan Suomen hyvä salmonellatilanne.

Asetusehdotuksella ei haluta vaarantaa Suomen hyvää salmonellatilannetta vaan ainoastaan helpottaa toimintaa käytännön ongelmassa. Suomi on sitoutunut salmonellavalvontaohjelmaansa ja Ruokavirasto seuraa tautitilannetta.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry piti asetukseen ehdotettuja muutoksia tarpeellisina. MTK piti asetuksen 32 §:ään ehdotettua sikojen ja nautojen siirtomahdollisuuksien joustavoittamista poikkeusluvalla tarpeellisena. Siirtomahdollisuudella voidaan turvata eläinten hyvinvointia ja välttää eläinten lopetuksia.

Ruokavirasto ehdotti voimassa olevan MMM:n zoonoosiasetuksen 34 §:n toisen momentin ensimmäisen virkkeen muuttamista. Virkkeessä säädetään, että jos nautojen tai sikojen pitopaikkaa koskevan päätöksen perusteena olevan laboratoriotutkimuksen tulosta epäillään virheelliseksi laboratoriokontaminaation tai muun perustellun syyn takia taikka päätöksen syynä on ollut salmonellatartunnan toteaminen yksittäisen eläimen tutkimuksessa tai tuotantoympäristöstä, rehusta tai rehuympäristöstä otetusta yksittäisestä näytteestä, salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehty päätös voidaan kumota yksillä negatiivisilla viranomaisnäytteillä, jos muut pykälän 1 momentissa säädetyt vaatimukset täyttyvät. Näitä vaatimuksia ovat erilaisten saneeraustoimenpiteiden toteuttaminen. Ei ole tarkoitettu, että laboratoriokontaminaatiotapauksissa pitopaikassa tulisi toteuttaa saneeraustoimenpiteitä, eikä sitä ole käytännössä vaadittukaan.

Ehdotus huomioitiin. Asetusehdotukseen lisättiin 34 §:n 2 momentin muutos.

Suomen Eläinlääkäriliitto ry kannatti asetuksen 35 §:ään ehdotettua muutosta.

Puolestaan DanHatch Finland Oy pyysi lausunnossaan huomioimaan 35 §:n osalta, että hautomoilla on erilaisia tiloja prosessin eri vaiheisiin. Munat desinfioidaan hautomolle tuotaessa, eikä salmonellabakteerin leviämisestä toisiin muniin ole riskiä esimerkiksi desinfiointihuoneessa, munavarastossa tai hautojassa. Munien hävittämisvelvollisuuden tulisi koskea ainoastaan munia, jotka ovat peräisin salmonellatartunnan saaneesta emoparvesta. Samassa kuljetusautossa, desinfiointihuoneessa, munavarastossa tai hautojassa olleet muiden tilojen munat tulisi tarkastella erikseen eikä vaatia yksiselitteistä hävittämistä. Emotilan salmonellatapauksen vaikutukset hautomoon olisi pyrittävä minimoimaan ja varmistamaan hautomon tuotannon jatkuvuus muiden emotilojen osalta.

DanHatch Finland Oy:n ehdotus huomioitiin osittain. Asetusehdotuksen 35 §:n 2 momentin 2 kohdan muotoilua muutettiin. Salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehdyn päätöksen kumoamisen yksi edellytys olisi se, että salmonellatartunnan saaneen emoparven munat sekä munat, joihin salmonellatartunta on voinut levitä, on hävitetty tai munista kuoriutuneet poikaset on lopetettu ja hävitetty. Ehdotetulla muotoilulla viranomaisella olisi harkintamahdollisuus siitä, mitkä toimenpiteet ovat kulloinkin tarpeen salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi.

Ruokavirasto kannatti 36 §:ään ehdotettua muutosta.

Suomen Eläinlääkäriliitto ry kannatti liitteeseen 6 ehdotettuja muutoksia.

Lausuntokierroksen jälkeen 3, 4, 34 ja 35 §:iin tehdyistä muutoksista on oltu yhteydessä Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:hon, Ruokavirastoon, Suomen Siipikarjaliitto ry:een ja Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.:ään.

SÄÄNNÖSKOHTAISET PERUSTELUT

3 § Salmonellavalvonnan toteuttaminen

Pykälän 3 momentissa oleva viittaus pitopaikkaan vaihdettaisiin viittaukseksi broileri- tai kalkkunakasvattamoon tai kanalaan. Muutoksella selvennettäisiin sitä, että myös ne pitopaikat, joissa toteutetaan useita eri toimintamuotoja tai tuotantovaiheita, ovat salmonellavalvonnan piirissä.

4 § Ilmoitus uusien lintujen ottamisesta pitopaikkaan

Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin yhdistelmätoimijat huomioiva muutos. Jos pitopaikkaan otetaan lintujen sijasta siitosmunia ja siitosmunista haudotut linnut siirretään samassa pitopaikassa sijaitsevaan, salmonellavalvonnan piirissä olevaan kasvattamoon tai kanalaan, toimijan olisi tehtävä

kunnaneläinlääkärille ilmoitus uusien siitosmunien ottamisesta pitopaikkaan. Ilmoitus olisi tehtävä kahden viikon kuluessa siitosmunien saapumisesta. Vaihtoehtoisesti kunnaneläinlääkärille voitaisiin toimittaa etukäteen tieto kuluvana tai seuraavana kalenterivuonna saapuvien siitosmunaerien suunnitelluista saapumisajankohdista.

Muutoksella varmistettaisiin salmonellavalvonnan toteutumista pitopaikoissa, joissa harjoitetaan yhdistelmätoimintaa. Pitopaikassa on noudatettava salmonellavalvontaa, vaikka linnut tulisivat sinne munina. Ilmoitusvelvollisuus on säädetty, jotta eläinterveysviranomainen on tietoinen toiminnasta ja voi valvoa kohdetta.

5 § Ilmoitus salmonellatartunnasta

Pykälässä aluehallintovirasto muutettaisiin Ruokavirastoksi.

20 § Viranomaistarkastukset

Pykälän 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi. Kunnaneläinlääkärin olisi toimitettava jäljennös tarkastuskertomuksesta Ruokavirastoon.

29 § Kanojen tai kalkkunoiden pitopaikassa esiintyvän salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehtävä päätös

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Momentin 5 kohdassa viitataan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä munien kaupan pitämisen vaatimusten osalta annettuun komission asetukseen (EY) N:o 589/2008. Asetus (EY) N:o 589/2008 on kumottu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä munien kaupan pitämisen vaatimusten osalta sekä komission asetuksen (EY) N:o 589/2008 kumoamisesta annetulla komission delegoidulla asetuksella (EU) 2023/2465. Momentin lainsäädäntöviittaus ajantasaisitettisiin.

32 § Päätöstä koskevat poikkeusluvut

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin luvasta poiketa 28 §:n 2 kohdassa tarkoitetusta kiellosta viedä nautoja ja sikoja pois pitopaikasta. Poikkeuslupa voitaisiin perustellusta syystä myöntää eläinten siirtoon sellaiseen pitopaikkaan, jossa epäillään tai esiintyy salmonellatartuntaa.

Muutosta ehdotetaan, sillä käytännössä on ollut tilanteita, joissa eläimiä on ollut tarpeen siirtää sellaisten pitopaikkojen välillä, joissa epäillään tai joissa on todettu salmonellatartunta. Luvasta poiketa 28 §:n 1 kohdassa tarkoitetusta kiellosta tuoda nautoja ja sikoja pitopaikkaan säädetään voimassa olevan pykälän 1 momentissa.

Eläintautilain 32 §:n 3 momentin mukaan poikkeuslupa on oltava perusteltu tarve eikä poikkeusluvalla saa aiheuttaa eläintaudin leviämisen vaaraa. Viranomainen voi asettaa poikkeusluvassa salmonellan leviämisen estämiseksi tarpeellisia ehtoja.

Ehdotetun muutoksen myötä voimassa olevan pykälän 4 momentti siirtyisi 5 momentiksi.

34 § Nautojen tai sikojen pitopaikkaa koskevan salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehdyn päätöksen voimassaolo

Pykälän 2 momenttia selvennettäisiin. Jos nautojen tai sikojen pitopaikkaa koskevan päätöksen perusteena olevan laboratoriotutkimuksen tulosta epäillään virheelliseksi laboratoriokontaminaation tai muun perustellun syyn takia, salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehty päätös voitaisiin kumota yksillä negatiivisilla viranomaisnäytteillä. Voimassa olevan pykälän muotoilu voi johtaa

tulkintaan, että kumoamiseen tarvittaisiin näissä tapauksissa myös saneeraustoimenpiteitä. Saneeraustoimenpiteet eivät kuitenkaan ole tarpeen, jos laboratoriotutkimuksen tulos on ollut virheellinen eikä pitopaikassa todellisuudessa ole salmonellatartuntaa.

35 § Kanojen tai kalkkunoiden pitopaikkaa koskevan salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi tehdyn päätöksen voimassaolo

Pykälän 2 momenttia tarkennettaisiin. Momentin 2 kohtaan lisättäisiin maininta munista, joihin salmonellatartunta on voinut levitä. Tällaiset munat tulisi hävittää, jotta päätös salmonellatartunnan leviämisen estämiseksi voitaisiin kumota.

36 § Rehujen salmonellanäytteenotto

Pykälän 1 momentista poistettaisiin aluehallintoviraston ilmoitusvelvollisuus salmonellatartunnasta Ruokavirastolle. Aluehallintouudistuksen ja eläntätilain muutoksen myötä Ruokavirasto tekee jatkossa aluehallintoviraston sijasta taudin leviämisen estämiseksi tehtävän päätöksen, mistä johtuen salmonellatartunta on jo Ruokaviraston tiedossa. Asetuksessa ei olisi tarpeen säätää Ruokaviraston sisäisestä tiedonkulusta.

Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan rehusta on otettava näytteitä tartuntalähteen selvittämiseksi, jollei rehujen osuutta tartunnan lähteenä voida varmuudella sulkea pois tai jollei rehua ole jo muutoin todettu tartuntalähteeksi. Käytännössä rehun osuutta tartunnanlähteenä on vaikeaa sulkea pois täydellä varmuudella. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rehusta olisi otettava näytteitä tartuntalähteen selvittämiseksi, jollei rehujen osuutta tartunnan lähteenä voida perustelusta syystä sulkea pois tai jollei rehua ole jo muutoin todettu tartuntalähteeksi.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin aluehallintoviraston velvollisuus selvittää salmonellan mahdollinen lähde yhteistyössä Ruokaviraston kanssa. Aluehallintouudistuksen seurauksena Ruokavirasto selvittää jatkossa salmonellan lähdetä. Yrityksestä huolimatta salmonellan lähdetä ei aina saada selville. Ehdotuksen mukaan Ruokaviraston tulisi pyrkiä selvittämään salmonellan lähde.

41 § Ilmoittaminen positiivisesta tutkimustuloksesta

Pykälän 2 momentista poistettaisiin Ruokaviraston velvollisuus ilmoittaa positiivisen salmonellatutkimustuloksen varmistumisesta aluehallintovirastolle ja Ruokaviraston velvollisuus ilmoittaa naudan tai sian imusolmukenäytteen positiivisesta tutkimustuloksesta aluehallintovirastolle.

47 § Ilmoittaminen positiivisesta kampylobakteeritutkimustuloksesta

Pykälästä poistettaisiin Ruokaviraston velvollisuus ilmoittaa positiivisen kampylobakteerituloksen varmistumisesta aluehallintovirastolle. Ruokaviraston velvollisuus ilmoittaa positiivisen kampylobakteerituloksen varmistumisesta pitopaikan sijaintikunnan kunnaneläinlääkärille muutettaisiin velvollisuudeksi ilmoittaa positiivisen kampylobakteerituloksen varmistumisesta pitopaikan sijaintikunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle.

Liite 6 STEC-tutkimukset ruhoista

Liitteen sanamuotoja ehdotetaan selvennettävän. Voimassa olevan asetuksen mukaan STEC-näytteiden käsittely ja tutkiminen tehdään käytettävän tutkimusmenetelmän mukaisesti, mutta näytteiden tutkiminen voidaan kuitenkin aloittaa 48 tunnin kuluessa näytteenotosta. Kyseinen 48 tunnin aikaraja on säädetty logistisista syistä. Näytteitä voi olla vaikeaa saada laboratorioon tutkittavaksi 24 tunnin kuluessa näytteenotosta.

Tarkoitus on ollut, että STEC-näytteiden tutkiminen on aloitettava viimeistään 48 tunnin kuluessa näytteenotosta. Liitteen sanamuotoa on kuitenkin voitu lukea siten, että 48 tuntia näytteenotosta ei olisikaan enimmäisaika näytteiden tutkimisen aloittamiselle.

Ehdotetaan säännöksen selventämistä. Ehdotuksen mukaan STEC-näytteiden tutkiminen on aloitettava 48 tunnin kuluessa näytteenotosta.

VOIMAANTULO

Asetuksen voimaantulon ajankohdaksi ehdotetaan 1.1.2026.